

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Tomáše Rychlého, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Romana Fialy, a Mgr. Víta Bičáka, rozhodl o návrhu **Energetického regulačního úřadu**, se sídlem Jihlava, Masarykovo náměstí 91/5, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Městským soudem v Brně**, a dalších účastníků sporu vedeného u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 73 C 167/2017: žalobce **OTE, a.s.**, IČO 26463318, se sídlem Praha 8, Sokolovská 192/79, zastoupeného Mgr. Janem Vaníčkem, advokátem v Praze 1, U Prašné brány 1078/1 a žalovaného **Solar CD, s. r. o.**, IČ 29188628, se sídlem Brno, Příkop 843/4, o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 52 769 715,03 Kč s příslušenstvím

t a k t o :

Příslušný vydat rozhodnutí ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 73 C 167/2017, o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 52 769 715,03 Kč s příslušenstvím **je správní orgán**.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným dne 21. 3. 2019 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon č. 131/2002 Sb.“), se Energetický regulační úřad (dále jen „ERÚ“ či „navrhovatel“) domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. a) citovaného zákona. Spor vznikl mezi ním a Městským soudem v Brně (dále též „městský soud“) ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 73 C 167/2017, o vydání bezdůvodného obohacení.

[2] Z předloženého soudního spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Žalobou podanou u Městského soudu v Brně dne 26. 6. 2017 se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky ve výši 52 769 715,03 Kč s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení. Z žaloby se podává, že žalobce (OTE, a. s.) je operátorem trhu s elektřinou, žalovaný (Solar CD, s. s.) pak výrobcem elektřiny. Licence k podnikání v energetických odvětvích však byla žalovanému vydána v důsledku spáchání trestného činu, tedy nezákonně, a byla rozhodnutím správního soudu zrušena ke dni 26. 6. 2014.

Žalovaný tak *de iure* vůbec nezískal oprávnění pro výrobu elektřiny a neexistoval tedy právní důvod pro čerpání podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů (dále též jen „podpora“) ve formě výkupní ceny, která mu byla ze strany žalobce vyplácena v období od 1. 1. 2013 do 13. 8. 2014. Podpora byla žalovanému vyplácena žalobcem prostřednictvím dalšího účastníka trhu s elektřinou – společností ČEZ Prodej, s. r. o., jakožto povinně vykupujícího obchodníka s elektřinou, ve smyslu ustanovení § 2 písm. u) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění rozhodném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o POZE“). Jestliže žalobce částky představující podporu (spolu s cenou za činnost povinně vykupujícího obchodníka s elektřinou) společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., uhradil, aniž by příjemce této podpory (žalovaný) měl na jejich poskytnutí nárok, došlo ze strany příjemce k bezdůvodnému obohacení, jehož vydání se žalobce v soudním řízení domáhal.

[4] Městský soud v Brně usnesením ze dne 10. 5. 2018, čj. 73 C 167/2017-17, řízení o této žalobě zastavil (výrok II.) s tím, že po právní moci bude věc postoupena ERÚ (výrok III.); současně soud rozhodl též o nákladech řízení (výrok IV.). Svůj postup městský soud odůvodnil tím, že předmětem sporu je požadavek na vrácení příspěvku na podporu obnovitelných zdrojů energie. Jde tak o spor týkající se podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů, elektřiny z druhotných zdrojů nebo elektřiny z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a podpory tepla dle § 17 odst. 7 písm. d) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (dále jen „energetický zákon“), kde je založena rozhodovací pravomoc ERÚ; tuto pravomoc lze dovodit i z ustanovení § 52 odst. 2 zákona o POZE. Jelikož v dané věci není založena rozhodovací pravomoc soudů v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), muselo být řízení ve smyslu ustanovení § 104 o. s. ř. zastaveno a věc postoupena orgánu, kterému zákon zakládá pravomoc k jejímu projednání. Proti tomuto usnesení nebylo podáno odvolání a nabylo tak dne 5. 6. 2018 právní moci.

[5] ERÚ s postoupením věci městským soudem nesouhlasil a podal zvláštnímu senátu návrh na rozhodnutí negativního kompetenčního sporu. V návrhu upozornil, že se žalobce domáhá po žalovaném vrácení již vyplacené podpory s tím, že žalovaný nebyl jejím oprávněným příjemcem. Podaná žaloba je označena jako žaloba z titulu vydání bezdůvodného obohacení, čemuž plně odpovídá i její obsah; žalobce svůj nárok jednoznačně opírá o vznik bezdůvodného obohacení na straně žalovaného, tedy institut upravený v § 2991 občanského zákoníku. Podle judikatury zvláštního senátu (například usnesení čj. Konf 132/2005-7) je tak nepochybně založena rozhodovací pravomoc soudů, neboť ty jsou k rozhodování věcí soukromoprávních primárně povolány. Správní orgány tyto případy rozhodují spíše jen výjimečně, na základě zákonného zmocnění. V pochybnostech o pravomoci správního orgánu je podle ustálené judikatury zvláštního senátu třeba zvolit restriktivní přístup, tedy akcentovat obecnou rozhodovací pravomoc soudů (zde navrhovatel odkázal na usnesení čj. Konf 108/2009-11). ERÚ dále citoval předcházející judikaturu zvláštního senátu (usnesení čj. Konf 52/2017-17), dle které je hlavní funkcí ERÚ regulace trhu a dohled, nikoli nahrazování funkce soudu ve sporech, které jsou svou povahou soukromoprávní. Rozhodovací pravomoc ERÚ uvedená v § 17 odst. 7 písm. d) energetického zákona a § 52 zákona o POZE se upíná k rozhodování sporů „týkajících se podpory elektřiny“, tedy pokud je dána přímá obsahová souvislost s podporou elektřiny z obnovitelných zdrojů; nemůže jít ovšem o spojitost, která se

pokračování

dotýká podpory z obnovitelných zdrojů jen okrajově. Tento závěr podporuje rovněž judikatura zvláštního senátu, například již zmiňované usnesení čj. Konf 52/2017-18, či usnesení čj. Konf 24/2014-16, které se týkalo obdobné situace v oblasti telekomunikačních služeb.

[6] Ani skutečnost, že soud bude muset jako předběžnou otázku posoudit, zda žalovaný měl právo na úhradu podpory, není důvodem, proč by mělo rozhodnutí sporu o vydání bezdůvodného obohacení spadat do kompetence ERÚ. Tuto otázku si soud může posoudit sám, jako otázku předběžnou podle § 135 odst. 2 o. s. ř.

[7] Žalobce se také nedomáhá splnění peněžité povinnosti uložené zákonem o POZE nebo sjednané na základě zákona ve smyslu § 52 odst. 2 zákona o POZE. Povinnost vrátit neoprávněně vyplacenou podporu není uložena zákonem o POZE, ale občanským zákoníkem. Kompetenci ERÚ nelze dovodit ani podle § 52 odst. 2 věty druhé zákona o POZE, podle níž ERÚ rozhoduje spory, jejichž předmětem je splnění *povinnosti vrácení neoprávněně čerpané podpory podle § 51*. Tato kompetence je totiž explicitně navázána na ustanovení § 51 zákona o POZE, upravující neoprávněně čerpanou podporu, která je spojena se spácháním přestupku. Jedná se tedy o zavedený legální pojem, odlišný od pojmu bezdůvodného obohacení. Na podporu svého stanoviska dále ERÚ citoval usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, čj. 32 Cdo 4755/2017-173, které má potvrzovat jeho závěry, neboť dospělo k závěru, že je ve věci vydání bezdůvodného obohacení – vrácení příspěvku na podporované zdroje energie – dána pravomoc soudu.

[8] K podanému návrhu se *sua sponte* vyjádřil podáním ze dne 20. 2. 2019 žalobce. Uvedl, že předmět daného sporu má soukromoprávní povahu. Pokud výplatou podpory žalobce plnil (prostřednictvím povinně vykupujícího) svou povinnost stanovenou mu zákonem o POZE, je založena rozhodovací pravomoc ERÚ, a to jak podle § 52 zákona o POZE, tak i podle § 17 odst. 7 písm. d) energetického zákona. Jakkoli je nárok žalobce právně kvalifikován jako vznik bezdůvodného obohacení na straně žalovaného, fakticky se jedná o vrácení neoprávněně vyplacené podpory. Podstatou sporu je posouzení, zda byl žalobce (jako poskytovatel podpory) povinen podporu vyplácet a zda žalovaný (jako příjemce podpory) byl oprávněn tuto podporu inkasovat. Právě tato věcná podstata sporu naplňuje smysl rozhodovací pravomoci ERÚ dle § 52 odst. 2 zákona o POZE. Dle názoru žalobce jistě nebylo úmyslem zákonodárce svěřit ERÚ rozhodovací pravomoc pouze v případech, kdy výrobce elektřiny odmítá podporu platit, zatímco ostatní případy, kdy spory mají původ ve splnění povinností dle zákona o POZE či splněním smlouvy uzavřené dle tohoto zákona, by byly příslušné řešit soudy. Žalobce konečně označil za nepřiléhavý odkaz navrhovatele na závěry plynoucí z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, čj. 32 Cdo 4755/2017-173, neboť soud v odkazované věci posuzoval odlišný skutkový stav věci oproti případu nyní projednávanému. Na danou věc lze naopak přiměřeně aplikovat právní názor vyslovený k dané problematice v rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 15. 1. 2019, čj. Konf 45/2017-14. Ze všech uvedených důvodů by tedy podle názoru žalobce měl zvláštní senát vyslovit, že příslušný vydat v této věci rozhodnutí je správní orgán.

[9] Podle § 1 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb. je negativním kompetenčním sporem spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků. V nyní rozhodované věci popřeli svou pravomoc

Městský soud v Brně i navrhovatel, jedná se proto o negativní kompetenční spor, k jehož projednání je příslušný zvláštní senát podle zákona č. 131/2002 Sb.

[10] Úvodem je nutno upozornit, že prakticky identickou věcí se zvláštní senát zabýval již v usnesení ze dne 20. 3. 2019, čj. Konf 44/2018-11, kdy věcným předmětem sporu byl nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které mělo vzniknout stejnému žalovanému neoprávněně čerpanou podporou; jediný rozdíl spočíval v osobě žalobce, kterým byla Česká republika – Ministerstvo průmyslu a obchodu, jakožto subjekt poskytující operátorovi trhu (OTE, a. s. – současný žalobce) formou dotace prostředky pro vyplacení podpory.

[11] Zvláštní senát v odkazované věci vycházel z právního názoru vysloveného v jeho usnesení ze dne 15. 1. 2019, čj. Konf 45/2017-14. V uvedené věci se zákazník distribuce domáhal po operátorovi trhu vrácení plateb složky ceny za distribuci elektřiny na úhradu nákladů spojených s podporou obnovitelných zdrojů energie a kombinované výroby elektřiny a tepla. Zvláštní senát v tomto rozhodnutí položil důraz na právní základ sporu (tzn., zda existovala právní povinnost žalobce k placení příspěvku na podporu obnovitelných zdrojů energie) na rozdíl od „formálního“ pohledu na povahu právního sporu skrze právní titul, o nějž žalobce svůj nárok opírá. Jak v případě nezaplacení příspěvku na podporu, tak i v případě jeho zaplacení a následného vymáhání zpět, je nutné vyřešit shodnou právní otázku; právní základ sporu je proto v obou případech totožný. Zvláštní senát tak uzavřel, že *„pravomoc ERÚ rozhodovat spory, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona (§ 52 odst. 2 zákona č. 165/2012 Sb.) není omezena jen na případy, kdy jedna ze smluvních stran splnění této povinnosti odmítá, ale dopadá na všechny spory, kdy je rozporována povinnost k peněžitému plnění z titulu smluvního ustanovení sjednaného na základě zákona č. 165/2012 Sb.“*

[12] Uvedené závěry označil zvláštní senát v předcházejícím rozhodnutí čj. Konf 44/2018-11, za aplikovatelné i na případ, kdy se žalobce domáhá po žalovaném vrácení již vyplacené podpory s tvrzením, že žalovaný nesplňoval podmínky pro její čerpání. Uvedl, že *„[v] nyní projednávané věci není sporu o tom, že pokud by si žalovaný nárokoval vyplacení samotné podpory a subjekt povinný k její výplatě by to odmítal, pravomoc Energetického regulačního úřadu by dle § 52 odst. 1 zákona o podporovaných zdrojích energie byla založena“,* přičemž *„nelze činit rozdíl mezi situacím, kdy jedna ze stran odmítne poskytnout plnění a situacím, kdy jej sice poskytne, ale následně jej žádá zpět. V obou případech je rozhodnou skutečností pro posouzení sporu úvaha o tom, zda měl žalovaný právo na výplatu podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů, či nikoliv.“* Od tohoto právního názoru, vysloveného na skutkovém pozadí prakticky identické věci (rozdíl spočíval pouze v osobě žalobce – poskytovatele dotace, kterou následně operátor trhu prostřednictvím povinně vykupujícího obchodníka distribuuje výrobcům elektřiny) neshledává zvláštní senát důvod se jakkoli odchýlit.

[13] Nad rámec uvedeného je vhodné poznamenat, že si je zvláštní senát vědom rozdílu ve formě podpory obnovitelných zdrojů energie ve věci sp. zn. Konf 45/2017 a ve věci nyní posuzované. Zatímco v prvním případě se jednalo o příspěvek na podporu obnovitelných zdrojů energie, který byl sjednán smluvně, v dané věci jde o podporu realizovanou (z rozpočtových prostředků státu) prostřednictvím úhrady rozdílu mezi

pokračování

výkupní a hodinovou cenou energie, kde mezi subjektem poskytujícím tuto podporu (operátorem trhu – OTE, a. s.) a jejím příjemcem (výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů) neexistuje smluvní vztah. Tato odlišnost nicméně na aplikovatelnost dříve vysloveného závěru nemá vliv, neboť podle ustanovení § 52 odst. 2 zákona o POZE ERÚ *rozhoduje další spory, jejichž předmětem je splnění peněžité povinnosti uložené tímto zákonem nebo sjednané na základě tohoto zákona, nebo povinnosti vrácení neoprávněně čerpané podpory podle § 51.*

[14] S ohledem na shora uvedené skutečnosti zvláštní senát vyslovil, že k rozhodnutí v předmětné věci je příslušný správní orgán (§ 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb.).

[15] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. i soudy. O nároku uplatněném žalobcem bude tedy rozhodnuto Energetickým regulačním úřadem ve správním řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. prosince 2019

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu